

3. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26.06.1945 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_010

УДК 341.226(043.2)

Жаб'як А. А., Юрченко А. О., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Боярська З. І., к.і.н., доцент

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Дуже актуальною проблемою протягом всієї історії існування міжнародного космічного права було питання відповідальності суб'єктів космічної діяльності. Ця проблема набула особливої актуальності на сьогоденному етапі розвитку космічного права, адже в останні десятиліття дуже активного розвитку зазнала космічна техніка, розширилось коло суб'єктів які беруть участь в космічних відносинах, поряд з державами активними учасниками космічних відносин стали неурядові організації, діяльність яких зачіпає інтереси багатьох держав планети.

Проблема відповідальності в міжнародному праві безпосередньо пов'язана з функціонуванням міжнародного права, зміцненням міжнародного миру і правопорядку. Відповідальність є одним з найдавніших інститутів міжнародного права, проте правові норми цього інституту не кодифіковані незважаючи на його постійне застосування. Зазвичай він ґрунтується на застосуванні звичаєвих норм, що склалися на базі прецедентів і судових рішень.

З 1956 року кодифікація даних норм проводиться за доручення Генеральної Асамблеї ООН Комісією міжнародного права. Уже розглянуто і прийнято в попередньому порядку низку статей, у яких зважуються ряд питань щодо виникнення міжнародної відповідальності, її змісту, форм і обсягу реалізації міжнародної відповідальності та врегулювання суперечок.

Характер правопорушень та форми відповідальності у міжнародному праві мають характерні особливості які відрізняють їх від відповідальності у середині держави. Адже порушення норм міжнародного права, а також прав й інтересів інших держав не може виправдуватися посиланням на суверенітет, оскільки такі діяння є не здійсненням суверенітету, а зловживанням ним.

Міжнародно-правова відповідальність – це сукупність правових відносин, що виникають у зв'язку з правопорушенням, вчиненим якою-

небудь державою чи іншим суб'єктом міжнародного права, чи через збитки, заподіяні однією державою іншій у результаті правомірної діяльності. В одних випадках ці правовідносини можуть стосуватися безпосередньо тільки держави правопорушниці і постраждалої держави, в інших – можуть торкатись прав й інтересів усього міжнародного співтовариства.

Відповідальність суб'єктів міжнародного права виступає як визначений інструмент правового регулювання міжнародних відносин і стимулює функціонування міжнародного права. Норми, що стосуються до відповідальності держав, охоплюють не одну яку-небудь галузь міжнародного права, а всю сукупність міжнародно-правових відносин. Ці норми сприяють здійсненню всіх інших норм міжнародного права і є нібито загальною гарантією їх дотримання. Тому зустрічається твердження, що заперечення міжнародно-правової відповідальності держави рівносильне руйнуванню міжнародного права.

Договір про космос 1967 р. встановив загальне правило й можна сказати визначення відповідальності, згідно з яким держава несе відповідальність за всю національну космічну діяльність незалежно від того, здійснюється вона урядом або фізичними і юридичними особами. Загальне поняття відповідальності включає в себе ще такі поняття як політична та матеріальна відповідальність. Навіть у тому випадку, якщо така діяльність здійснюється міжнародною організацією, солідарну відповідальність несуть і держави-члени.

Деякі норми загального характеру, що регулюють питання відповідальності, закріплені в міжнародних договорах, а також у резолюціях ООН, інших міжнародних організацій. Так, ст.ст. 39, 41 і 42 Статуту ООН встановлюють процедури реалізації відповідальності за здійснення міжнародних злочинів проти миру і безпеки. Передбачається міжнародна відповідальність за порушення ряду міжнародних договорів, серед яких Конвенція про міжнародну відповідальність за збитки, заподіяні космічними об'єктами 1972 р., Міжнародна конвенція про припинення злочину апартеїду і покарання за нього 1973 р., Конвенція про попередження геноциду і покарання за нього 1948 р.

Література

1. Договір про принципи діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць і інші небесні тіла, 1967 р. // СДД СРСР. – Вип. XXV. – С. 41-45.
2. Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічними об'єктами, 1972 р. // СДД СРСР. – Вип. XXIX. – С. 95-101.
3. Рубанов А. А. Міжнародна космічно-правова майнова відповідальність / А. А. Рубанов. – М.: Наука, 1977. – 231 с.